

Motion till riksdagen 2011/12:Kr252

av Hans Olsson (S)

Biblioteken, böcker och läsande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att diskutera biblioteksverksamhetens idé och utveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att diskutera digital utveckling av biblioteken, böcker och läsande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatta insatser för att stärka läsandet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskilda insatser för att främja läsandet bland barn och unga med invandrabakgrund.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en politik för nationell bokförsörjning för maximalt läsande i befolkningen bör utformas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla skolor ska ha tillgång till skolbibliotek.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av stadsdels- och kommunbibliotek, bokbussar och arbetsplatsbibliotek.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 6 hänvisat till UbU.

Motivering

Biblioteken, böcker och läsandet är glömt i den borgerliga kulturbudgeten. Biblioteken, böcker och läsande utgör i högsta grad basen för all kulturpolitik. Bokläsandet är tillsammans med musiklyssnandet den kultur som flest människor utövar. Jag tolkar nu kulturbegreppet snävt och inrymmer inte idrotten. Biblioteken är de kulturinstitutioner som har flest besökare och i vilka även andra former av kultur ofta utövas exempelvis genom utställning och barnverksamhet. Biblioteken har också musik och film.

Bibliotekets roll av mötesplats i kommunerna, inte minst i sina tidnings- och tidskriftsrum, ska inte underskattas. I en tid när gemensamhetslokaler försvinner finns biblioteken kvar.

Biblioteken sysslar också med olika former av samhällsinformation. I våra bibliotek hittar man numer allt möjligt: politikerhörnor, EU-informationshörnor, konsumentupplysning, näringslivsinformation, medborgarkontor etc.

Biblioteken spelar en huvudroll för läsandet i samhället. I samspelet mellan förskola, skola och biblioteken grundläggs goda läsvanor. Den som när han eller hon var barn och ung vant sig vid att besöka biblioteket gör det också som vuxen. Här behövs fortsatta insatser som också särskilt inriktar sig mot barn och unga med invandrarbakgrund. Föräldrarna kommer i många fall från länder där tillgången på ett varierande bokutbud varit knappare, bokläsandet mindre utbrett och offentlig biblioteksverksamhet saknats.

Biblioteken och pappersboken står inför stora utmaningar. Datorerna och mobiltelefonerna har revolutionerat även våra kulturmönster och i dessa har boken inte riktigt hittat sin plats. Biblioteken famlar lite efter sin roll när bokläsandet sviktar samtidigt som barn och ungdomar i växande utsträckning tycks vända sig till andra kulturyttringar och datorspel.

Regeringen har varit sällsynt ointresserad av detta. Dess agerande har mest handlat om destruktiva åtgärder som att lägga ned ”En bok för alla”. Ute i kommunerna har borgerliga politiker sparat på kulturen och biblioteken eftersom dessa i borgerliga ögon inte tillhör ”kommunal kärnverksamhet”. Det finns också minst ett fall av nedläggning och privatisering av kommunal biblioteksverksamhet. Regeringen har inte heller krävt att skolorna skall ha skolbibliotek, inte minst många friskolor brister i detta.

Regeringen vill kommersialisera kulturen och böckerna, kulturen ska överlämnas till ”marknaden” utom möjligen en smal ”finkultur” på centrala kulturinstitutioner i Stockholm. Men även den kommersiella bokhandeln har problem. Anrika och kulturvårdande bokhandlare och antikvariat på många orter slås ut. De har problem med att allt fler köper böcker på nätet, i vanliga affärer eller i lågpriskedjor som ”Pocket Shop” (även om nu ”Pocket Shop” på ett förtjänstfullt sätt fört boken till några av våra järnvägsstationer). Bokhandeln har inte längre råd att hålla lager och bredare sortiment. Bokhandels problem gör också biblioteken allt viktigare som lagerhållare av äldre böcker. Begreppet ”äldre” har också kortats, boken behandlas allt mer som en färskvara där en känd titel försvinner från bokhandeln efter kanske två-tre år.

Det skulle behövas en bred debatt om hela bokförsörjningen, inte bara bibliotekens. Bibliotekens problem är att de inte har råd att köpa in alla de

Fel! Okänt namn på

nya böcker de skulle vilja ha. Bokhandelns problem är att de inte har råd att tillhandahålla för gamla böcker. Förlagen har givetvis sina intressen. Dessa och andra intressenter borde samlas för att diskutera hur en nationell bokförsörjning som gav maximalt läsande i befolkningen skulle kunna se ut.

Jag menar att det både behövs diskussioner om vad våra bibliotek skall vara. De är idag kulturcentrum, kunskapsbaser, mötesplatser och också väsentliga för olika typer av samhällsinformation. Böcker och läsande ska vara grunden, men hur mycket annat och vad ska de i övrigt syssla med? Det räcker inte heller bara med att utrusta biblioteken med fler datorer och åtkomst till olika databaser. Själva kärnan och utgångspunkten för biblioteken, boken, måste hitta ett elektroniskt rum eller få en elektronisk form, även de som inte är faktabaserade. Alla pappersböcker kanske på mycket lång sikt ska ersättas av läsplattor, och den som vill läsa skönlitteratur och poesi ska kanske i framtiden göra det via dator- eller tv-skärmen. Vi står också inför ett enormt arbete av att digitalisera allt som är skrivet.

Avslutningsvis vill jag framhålla värdet av många bibliotek, den utveckling som varit där kommun- och stadsbibliotek har lagts ned är olycklig. Visst behövs rejäla huvudbibliotek i varje kommun, men denna verksamhet mår bra av tentakler ute i bostadsområden och i andra orter än på centralorten. Även bokbussverksamhet och arbetsplatsbibliotek är viktiga företeelser. Arbetsplatsbiblioteken är en fantastisk verksamhet som gjort mycket för att föra ut läsandet till människor som annars aldrig nåtts av god litteratur. Särskilt vill jag då nämna de s.k. väggkrogsbiblioteken som Hotell- och restaurangfacket och Transportarbetarfacket skapat.

Stockholm den 28 september 2011

Hans Olsson (S)